

Minimální preventivní program

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Základní škola, Praha 8, Palmovka 8
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Ivana Vanišová
Telefon na ředitele	266 312 832
E-mail na ředitele	vanisova@zspalmovka.cz

Jméno školního metodika prevence	Mgr. Kristýna Šmejkalová, Bc. Jiří Šlaj		
Telefon	720293022		
E-mail	smejkalova@zspalmovka.cz		
Specializační studium	Ano, Ne	Studuje	
Realizátor vzdělávání	Jules a Jim, z.ú.		

Jméno výchovného poradce	Michel Sebastian Fraenzel		
Telefon			
E-mail	fraenzel@zspalmovka.cz		
Specializační studium		Studuje	Ano
Realizátor vzdělávání	Univerzita Karlova		

Jméno speciálního pedagoga	Veronika Matoušková		
Telefon			
E-mail	Matouskova@zspalmovka.cz		

Jméno poradenského psychologa	Mgr. Anna Fišáková		
Telefon			
E-mail	fisakova@ppppraha7a8.cz		

	Počet tříd	Počet žáků/studentů	Počet ped. pracovníků
ZŠ - I stupeň	8+1(přípravka)	140+15	9+1 / 8+1 AP
ZŠ - II. stupeň	6	136	13 / 4AP
Celkem pedagogů na škole*	14+1	276+15	22+1/12+1AP

2. STRUČNÁ ANALÝZA SITUACE

Škola má v letošním školním roce ke dni 30. 9. 2025 15 tříd se 291 žáky (I. stupeň 9 tříd – 155 žáků, II. stupeň 6 tříd - 136 žáků). Průměrný počet žáků na třídu - I. stupeň 17, II. stupeň 23, škola 19.

Školní družina má ke dni 30. 9. 2025 celkem 107 zapsaných žáků od 0. do 5. ročníku. Družina funguje ve čtyřech odděleních a organizuje také kroužky. Pro I. stupeň – pohybový a výtvarný kroužek. Pro druhý stupeň škola nabízí spolupráci s různými neziskovkami a nebo DDM.

Škola vyučuje podle vlastního vzdělávacího programu (ŠVP ZV – Škola = hra, radost, poznání).

Vnitřní zdroje

Dvě propojené školní budovy. Jsme škola ve staré zástavbě Libně, v prostředí v mnohém odlišném od jiných částí obvodu. Velkou roli zde hraje sociální složení obyvatelstva, možnosti obyvatel pro odpočinek a relaxaci, rušné dopravní křižovatky, po značnou dobu posledních let, autobusové nádraží i stanice metra. Toto prostředí pochopitelně ovlivňuje naše žáky i jejich rodiče.

Materiálně – technické vybavení je dobré, byly renovovány tělocvičny, dále byl obnoven dvůr, a postaven altán, zmodernizovány učebny na druhém stupni, v průběhu letních prázdnin byla vyměněna všechna okna, znovuzprovozněna a dovybavena školní knihovna, opravena sborovna pro družinu.

Škola má několik kmenových tříd s klasickým vybavením a řadu specializovaných učeben, které byli v posledních letech renovovány a nově vybaveny. Jedná se o učebny chemie, fyziky, zeměpisu, dvě jazykové třídy a učebna informatiky. V přízemí druhého stupně je výstavní plocha a škola disponuje i školní klubovnou, vybavenou řadou her. V druhém patře druhého stupně se postupně buduje nová školní knihovna, která slouží žákům i během vyučování a přestávek. Každá třída je vybavena dataprojektorem a interaktivní tabulí.

Škola nemá vlastní venkovní areál, k venkovním aktivitách je využíván rekonstruovaný dvůr nebo parky v okolí.

Sociokulturní a národnostní charakteristika žáků: převážná většina žáků je z okolí školy. Během posledních let se zde rozšířil počet cizinců. Příslušníci minoritních etnik tvoří cca 17 % žáků školy. Problém vyvstává odchodem žáků 5. a 7. tříd na víceletá gymnázia. Odchází nejtalentovanější žáci, což se odráží v pracovní morálce a kázni na

druhém stupni. Část žáků má speciální vzdělávací potřeby, 4 žáků má zpracován IVP.

3. ŠMP, preventivní tým, vedení školy

Metodik prevence

- vytváří PP a podílí se na jeho realizaci, informuje pedagogické pracovníky, dokumentuje a hodnotí PP
- spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence organizuje semináře či přednášky odborníků zabývajících se rizikovým chováním
- koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole
- účastní se vybraných akreditovaných kurzů a seminářů k problematice rizikového chování a informace předává ostatním pedagogům
- seznámí pedagogické pracovníky se systémem pro oznámení a vyšetřování šikanování (důraz kladen na včasné podchycení všech známek rizikového chování)
 - spolupracuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě
 - vede a průběžně aktualizuje databázi spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, umístí na příslušném místě kontakty a telefonní čísla institucí, které se zabývají problematikou rizikového chování
 - provádí orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování, poskytne základní poradenskou činnost nebo zajistí péči odpovídajícího odborného pracoviště
 - sleduje úroveň mezilidských vztahů a komunikace mezi žáky, případně špatné vztahy v kolektivu řeší s třídním kolektivem, vyučujícími nebo odborníky

Výchovný poradce

- koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence
- aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech, zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými
- navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise
- vede individuální konzultace s žáky, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí apod.)
- konzultuje problémy s odbornými pracovišti, jedná se sociálním odborem
- má na starosti kariérní poradenství.

Speciální pedagog

- vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zařazení do speciálně pedagogické péče
- práce s žáky s individuálním vzdělávacím plánem – reedukace a kompenzace poruch učení, chování, integrace žáků s hendikepem, další diagnostické a intervenční činnosti apod.

Pedagogové

- věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností
- učí podle koncepcí a metod v rámci koncepce školy

- provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy
- učitelé informují výchovného poradce nebo metodika prevence o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách apod.

Ředitel školy

- sleduje efektivitu prevence rizikového chování
- sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole
- svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

3. STANOVENÍ CÍLŮ MPP

Cíl:	Vytváření bezpečného školního prostředí a dobrého wellbeingu školy
Ukazatele dosažení cíle:	- počet řešení konfliktů v této oblasti - počet realizovaných programů a zúčastněných žáků - zpětná vazba od třídních učitelů a pedagogů - zpětná vazba od žáků
Zdůvodnění cíle:	Dobré vztahy ve třídě a škole ovlivňují celkovou atmosféru školního kolektivu a osobní pohodu každého jednotlivého žáka. Sounáležitost a pocit bezpečí vytváří vhodné podmínky ke studiu, a především k psychické pohodě.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Souvisí s celkovou psychickou pohodou žáků.

Cíl:	Zapojení rodičů a žáků do školní komunity
Ukazatele dosažení cíle:	- počet vzdělávacích programů pro rodiče - počet akcí pro veřejnost - počet projektů a akcí pro žáky - zpětná vazba pedagogů, žáků a rodičů - sounáležitost se školou
Zdůvodnění cíle:	Klima školy je utvářeno i zapojením všech členů školní komunity. Tím se vytváří silné pouto se školnou a celková spokojenost, jak žáků, tak rodičů.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Souvisí s vytvářením bezpečného prostředí pro žáky i rodiče. Škola jako útočiště a bezpečný přístav pro všechny členy školní komunity.

4. SKLADBA AKTIVIT PP PRO JEDNOTLIVÉ CÍLOVÉ SKUPINY

a) Pedagogové

Název a odborné zaměření vzdělání	Chování v mimořádných událostech
Stručná charakteristika	Proškolení v oblasti chování v mimořádných událostech
Realizátor/lektor	Mgr. Kristýna Šmejkalová
Počet proškolených pedagogů	Všichni
Počet hodin	2
Termín konání	2. pololetí

Název a odborné zaměření vzdělání	Sexuální a gender otázky ve školním prostředí
Stručná charakteristika	Metodika pro 2. stupeň ZŠ, odbourání ostychu z probírání sexuálních témat, zasvěcení do problematiky genderu
Realizátor/lektor	Mgr. Kristýna Šmejkalová
Počet proškolených pedagogů	Všichni
Počet hodin	2
Termín konání	2. pololetí

Název a odborné zaměření vzdělání	Moderní sebeobrana
Stručná charakteristika	Jak postupovat v případě slovního obtěžování, napadení nebo útoku.
Realizátor/lektor	Mgr. Kristýna Šmejkalová
Počet proškolených pedagogů	Všichni
Počet hodin	4
Termín konání	2. pololetí

Název a odborné zaměření vzdělání	Mocenská nerovnováha ve vztazích na pracovišti
Stručná charakteristika	Tento workshop je navržen tak, aby vyučujícím poskytl praktické nástroje jak zacházet s nerovnováhou rozložení moci na pracovišti a jak se aktivně bránit.
Realizátor/lektor	Gender studies
Počet proškolených pedagogů	15
Počet hodin	2
Termín konání	Podzim 2025

Název a odborné zaměření vzdělání	Duševní zdraví ve třídě: Praktické strategie pro učitele
Stručná charakteristika	Tento seminář je určen pro vyučující, kteří chtějí lépe porozumět tématu duševního zdraví a naučit se jej účinně integrovat do své pedagogické praxe.
Realizátor/lektor	Gender studies
Počet proškolených pedagogů	15
Počet hodin	2
Termín konání	Podzim 2025

b) Žáci**Specifická prevence**

Název programu	Finanční gramotnost
Typ programu	Beseda a zážitkový program
Stručná charakteristika programu	Cílem programu je seznámit žáky se základy finanční odpovědnosti.
Realizátor	Člověk v tísni
Cílová skupina	Žáci 8. ročníku
Počet žáků v programu	2 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Zapojení žáků do diskuse.
Termín	podzim 2025
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Dluhy?!
Typ programu	Beseda a zážitkový program
Stručná charakteristika programu	Více profilovaná finanční gramotnost zaměřená na nebezpečí snadných půjček, vede žáky k finanční odpovědnosti.
Realizátor	Člověk v tísni

Cílová skupina	8. ročník
Počet žáků v programu	2 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Zapojení do diskuse.
Termín	podzim 2025
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Práce s informací
Typ programu	Beseda a zážitkový program
Stručná charakteristika programu	Mediální gramotnost, práce s informací ve světě fake news.
Realizátor	Člověk v tísni
Cílová skupina	Žáci 9. ročníku
Počet žáků v programu	2 třídy
Počet hodin programu	3
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast v programu.
Termín	Červen 2026

Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová
-------------------------	--------------------------

Název programu	První pomoc
Typ programu	Přednášky a praktická část
Stručná charakteristika programu	Seznámení se zásadami první pomoci a záchrany lidského života, praktické méně závažných zranění, nácvik resuscitace, nepřímé srdeční masáže a dýchání z plic do plic.
Realizátor	Mgr. Kateřina Kubáčová
Cílová skupina	4. – 9. ročník
Počet žáků v programu	cca 150 žáků
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Získání základních vědomostí z oblasti první pomoci a úspěšné zvládnutí obvazových a fixačních technik.
Termín	Duben 2026
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová, Mgr. Kateřina Kubáčová

Název programu	„Mimořádné události“
Typ programu	Projektový den, beseda

Stručná charakteristika programu	Projektový den spojený s besedou MPHMP na dané téma a prezentací prací dětí zaměřených na jednotlivé mimořádné události.
Realizátor	MPHMP – oddělení primární prevence, pedagogové ZŠ Palmovka
Cílová skupina	Žáci 1. - 9. ročníku
Počet žáků v programu	Celá škola
Počet hodin programu	6
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní zapojení žáků do programu.
Termín	jaro 2026
Zodpovědná osoba	TU, pedagogové školy

Název programu	Vztahy, partnerství a sexualita
Typ programu	Zážitekový program s besedou
Stručná charakteristika programu	Program zaměřen na problematiku vztahů, seznamování, flirtování, kyber prostoru.
Realizátor	ŠMP
Cílová skupina	6.třída
Počet žáků v programu	1 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní zapojení do programu.
Termín	Zima 2025/2026
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Vztahy, partnerství a sexualita
Typ programu	Zážitekový program s besedou
Stručná charakteristika programu	Preventivní program zaměřený na schopnost rozeznání souhlasu a konsenzu v sexu. Odhalení problematiky pornografie.
Realizátor	ŠMP
Cílová skupina	7.třída
Počet žáků v programu	1 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano

Ukazatele úspěšnosti	Žáci ví, jak vypadá aktivní souhlas během sexuálních aktivit
Termín	Zima 2025/2026
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Vztahy, partnerství a sexualita
Typ programu	Zážitkový program s besedou
Stručná charakteristika programu	Odhalení mýtu spojených se sexem, představení různých antikoncepčních možností.
Realizátor	ŠMP
Cílová skupina	8.třída
Počet žáků v programu	2 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Žáci vědí, jak je důležité se při sexu chránit a vědí, jaké možnosti mohou využít.
Termín	Zima 2025/2026
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Vztahy, partnerství a sexualita
Typ programu	Beseda a zážitkový program
Stručná charakteristika programu	Ukotvit oblast sexuality do kontextu partnerských vztahů a prevence sexuálně rizikového chování, důraz na gender a sexuální násilí. Metody, jak se bránit.
Realizátor	ŠMP
Cílová skupina	9.třída
Počet žáků v programu	2 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Destigmatizace těchto témat, schopnost se bránit, informace, kam se obrátit v případě problému.
Termín	2. pololetí
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Látková prevence - Alkohol
Typ programu	Zážitkový program s besedou
Stručná charakteristika programu	Program si klade za cíl umožnit žákům zaujmout vlastní postoj k alkoholu i ve vztahu k třídnímu kolektivu a oddálit potenciální touhu žáků experimentovat s alkoholem
Realizátor	ŠMP
Cílová skupina	6.třída
Počet žáků v programu	1 třídy
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní zapojení do programu
Termín	Jaro 2026
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Tabák
Typ programu:	Zážitkový program s besedou
Stručná charakteristika programu	Program si klade za cíl umožnit žákům zaujmout vlastní postoj k tabákovým výrobkům u i ve vztahu k třídnímu kolektivu a oddálit potenciální touhu žáků experimentovat s tabákem.
Realizátor :	Metodik prevence školy
Cílová skupina:	7. ročníky
Počet žáků v programu:	1 třídy
Počet hodin v programu:	2
Návaznost programu na cíle MPP	ano
Termín:	jaro 2026
Zodpovědná osoba:	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Marihuana
Typ programu:	Zážitkový program s besedou
Stručná charakteristika programu:	Program si klade za cíl umožnit žákům zaujmout vlastní postoj k marihuaně u i ve vztahu k třídnímu kolektivu a oddálit potenciální touhu žáků experimentovat s marihuanou.
Realizátor:	Metodik prevence školy
Cílová skupina:	8. třída

Počet žáků v programu:	2 ročníky
Počet hodin v programu:	2
Návaznost programu na cíle MPP:	ano
Termín:	jaro 2026
Zodpovědná osoba:	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Drogy
Typ programu:	Zážitkový program s besedou
Stručná charakteristika programu:	Program si klade za cíl umožnit žákům zaujmout vlastní postoj k drogám u i ve vztahu k třídnímu kolektivu a oddálit potenciální touhu žáků experimentovat s drogami.
Realizátor:	Metodik prevence školy
Cílová skupina:	9. třída
Počet žáků v programu:	2 ročníky
Počet hodin v programu:	2
Návaznost programu na cíle MPP:	ano
Termín:	jaro 2026
Zodpovědná osoba:	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu:	Prevence šikany
Typ programu:	Zážitkový program

Stručná charakteristika programu:	Program všeobecné primární prevence je zaměřen na zdravé vztahy mezi žáky a budování bezpečného klimatu ve třídě. Během programu žáci definují, jaké chování je pro ně nepřijatelné, naučí se rozpoznávat šikanu a reagovat na ni neohrožujícím způsobem. Vyzkouší si jak se jí účinně bránit jako oběť, i jako pozorovatel.
Realizátor:	projekt Odyssea
Cílová skupina:	5. ročník
Počet žáků v programu:	36
Počet hodin v programu:	4
Návaznost programu na cíle MPP:	ano
Termín:	Zima 2026
Zodpovědná osoba:	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Stmelovací program
Typ programu:	Zážitkový
Stručná charakteristika programu:	Program všeobecné primární prevence přispívá k budování pozitivních vztahů a dobré atmosféry v třídním kolektivu. Cílem je stmelení třídy, prohloubení vzájemné důvěry a rozvoj kooperativních dovedností.
Realizátor:	projekt Odyssea
Cílová skupina:	6. ročníky
Počet žáků v programu:	25
Počet hodin v programu:	8

Návaznost programu na cíle MPP:	ano
Ukazatele úspěšnosti:	Třída se dokáže sama zorganizovat, úspěšně vyřešit problém nebo splnit úkol.
Termín:	Zima 2026
Zodpovědná osoba:	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu:	Prevence závislostí
Typ programu:	Zážitkový
Stručná charakteristika programu:	Program všeobecné primární prevence, v němž žáci získají informace o rizicích návykového chování, prozkoumají příčiny vzniku závislostí, naučí se rozpoznávat jejich projevy a získají dovednost vyhledat pomoc. Obsahem jsou také aktivity zaměřené na budování postojů žáků k aktivnímu trávení volného času a zdravému životnímu stylu.
Realizátor:	projekt Odyssea
Cílová skupina:	7. ročníky
Počet žáků v programu:	25
Počet hodin v programu:	6
Návaznost programu na cíle MPP:	ano
Ukazatele úspěšnosti:	rozpoznávat jejich projevy a získají dovednost vyhledat pomoc
Termín:	Zima 2026
Zodpovědná osoba:	Mgr. Kristýna Šmejkalová

b) Žáci -Tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování

Ročník/pololetí	Předmět	Vzdělávací oblast	Téma	Časová dotace	Vyučující
I.- III./1.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Bezpečný kontakt se psy	1	TU
I.- II./1.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Na koho se mohu obrátit	1	TU
I.- IV./1.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Zdraví	1	TU
V./1.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Návykové látky	1	TU
I.- IX./průběžně	Prvouka, Vo, D, Z	Člověk a jeho svět, Člověk a společnost	Multikulturní výchova, výchova k toleranci a rasismu		Vyučující Vo, Vz, Z, Prv.
VI./1.	Vo, Vz	Člověk a společnost, Člověk a zdraví	Drogy – stav znalostí ve třídě – prevence zneužívání návykových látek	1	Vyučující Vo, Vz
VI./2.	Vo	Člověk a společnost	Jak si nenechat ublížit – pojmy týrání, šikana – Linka důvěry – základní informace	1	Vyučující Vo
VII./1	Vo, Vz	Člověk a společnost, Člověk a zdraví	Ještě něco o drogách	1	Vyučující Vo,Vz
VII./2.	Vo	Člověk a společnost	Kriminalita dětí a mládeže	1	Vyučující Vo
VII./2.	Vo,Vz	Člověk a společnost, Člověk a zdraví	Konflikty v rodině	1	Vyučující Vo a Vz
VIII./1.	Vo, Vz	Člověk a společnost, Člověk a zdraví	Dospíváme a hledáme společnost - problémy spojené s dospíváním	1	Vyučující Vo, Vz

VIII./1.	Vo, Vz	Člověk a společnost, Člověk a zdraví	Drogová problematika	1	Vyučující Vo, Vz
IX./2.	Vo, Vz	Člověk a společnost, Člověk a zdraví	Otázka drog, alkoholu a kouření	1	Vyučující Vo, Vz
IX./1.	Vo, D	Člověk a společnost	Všeobecná deklarace lidských práv – právo na život, ohrožení života	1	Vyučující Vo, D
IX./2.	Vo, Vz	Člověk a společnost	Sebenalézání v druhých lidech, úcta, přátelství, případy týrání a šikany dětí	1	Vyučující Vo, Vz

Některé tematické bloky se prolínají v podobě situační intervence i mnoha vyučovacími hodinami i stavem v kolektivu

1. AIDS – Př, Vo,Vz
2. Drogy – Př, Vo, Vz
3. Kouření – Prvouka, Př, Vo, Vz
4. Těkavé látky – Ch
5. Šikana – Vo,
6. Romská otázka – Vo, D, Z
7. Zdraví a jeho ochrana – Prvouka, Př, Vz

c) Rodiče

Název programu	Den otevřených dveří, vánoční a velikonoční dílny
Stručná charakteristika programu	Zkvalitnění vztahů mezi rodiči a pedagogy.

Realizátor	škola
Počet hodin programu	4 hodiny
Termín konání	Prosinec 2025, únor 2026, jaro 2026
Zodpovědná osoba	Mgr. Ivana Vanišová, třídní učitelé

Název programu	Seznámení rodičů s problematikou primární prevence v daném kolektivu – zaměřeno na násilí, šikanu, záškoláctví, ... dle potřeb kolektivu.
Stručná charakteristika programu	Informování rodičů o práci ŠMP a VP, seznámení rodičů s MPP, s pořádanými akcemi, předání materiálů a konkrétních informací, nabídka spolupráce, pomoc při řešení problémů.
Realizátor	Třídní učitelé
Počet hodin programu	1
Termín konání	Na třídních schůzkách
Zodpovědná osoba	Třídní učitelé

Název programu	Setkání rodičů budoucích žáků 1. ročníků
Stručná charakteristika programu	Setkají se rodiče s vedením školy a třídním učitelem, získají informace o chodu školy, Dny otevřených dveří, zápis do 1. ročníku.
Realizátor	Mgr. Jaroslava Dohnalová, Mgr. Kateřina Ehlenová
Počet hodin programu	1
Termín konání	Září 2025

Zodpovědná osoba	Mgr. Jaroslava Dohnalová,
-------------------------	---------------------------

Název programu	Děti to chtějí vědět taky
Stručná charakteristika programu	Probrání otázek genderu a sexuálních témat v rodině. Metodika pro rodiče, jak s dětmi mluvit o tématech identity a sexu.
Realizátor	škola
Počet hodin programu	2
Termín konání	2. pololetí
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

Název programu	Kyberprevence v rodině
Stručná charakteristika programu	Ukázání problematiky trávení času na sociálních sítích, benefity moderních technologií, metodika jak s dětmi komunikovat o sociálních sítích
Realizátor	škola
Počet hodin programu	2
Termín konání	2.pololetí
Zodpovědná osoba	Mgr. Kristýna Šmejkalová

5. Evaluace – školní rok 2023/2024

A) Kvalitativní hodnocení

Vyhodnocení aktivit:

- Prohloubení všeobecné informovanosti pedagogů při provádění primární prevence – zaměřeno zejména na násilí a šikanu – seminář pro pedagogy probíhalo v rámci porad pedagogických pracovníků a v rámci individuálního vzdělávání.
- Tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování – probíhaly průběžně během výuky.
- Supervize pro pedagogy, která měla za úkol pomoci učitelům řešit náročné situace ve třídě a být dětem oporou.

Vyhodnocení – specifická prevence

- Dopravní výchova – bezpečnost na silnici + 1. pomoc – pro žáky I., II., III., IV. a V. ročníku - cíle splněny, budeme pokračovat v následujícím roce.
- Látková prevence – Alkohol, Tabák, Marihuana, Ostatní návykové látky– cíle splněny a bude se pokračovat v následujícím roce.
- Kyberprevence – cíle splněny a bude potřeba problematiku více rozšířit.
- Nekuřátka – cíle splněny a bude se pokračovat v novém roce.
- Finanční gramotnost – cíle splněny, budeme s programem pokračovat následující rok.
- Sexuální výchova – cíle splněny, program bude pokračovat další školní rok.
- Blok Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí – cíle splněny, budeme pokračovat v následujícím roce.
- Psychické zdraví a odolnost – cíle nenaplněny a je potřeba jim věnovat větší pozornost s ohledem na výsledky studií zabývajících se duševním zdravím dospívajících.

B) Kvantitativní hodnocení

I. PRÁCE PEDAGOGICKÉHO SBORU

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky v oblasti prevence	Prim. Prevence – šikana, násilí, rasismus - řešení výchovných problémů v kolektivu, práce se žáky jiných etnik
Počet vzdělávacích aktivit	2
Počet celkově proškolených pedagogů	25
Počet hodin	8

II. SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI

	Počet aktivit	Počet hodin	Počet zúčastněných rodičů
Aktivity pro rodiče v oblasti prevence RCH – MPP – projednání na třídních schůzkách, problematika jednotlivých tříd	1	4	Cca 35

III. PREVENTIVNÍ AKTIVITY PRO ŽÁKY ŠKOLY

Specifické preventivní aktivity, reagující na individuální situaci (problém) ve třídě	Počet aktivit	Počet žáků	Počet hodin přímé práce
Blok primární prevence	17	cca 200	Cca 80
Interaktivní seminář	0	0	0

Beseda	0	0	0
Komponovaný pořad	5	60	Cca 20
Adaptační výjezd	1	40	40
Pobyťová akce	2	80	Cca 60
Situační intervence	1	25	12
Jiné	6	180	cca 12

Volnočasové aktivity při školách	Počet aktivit	Počet žáků
Školní kluby	1	20
Školní kroužky	10	cca 80
Víkendové akce školy	0	0
Prázdninové akce školy	0	0
Jiné – víkendové akce tříd	2	30

6. INFORMAČNÍ ZDROJE

6.1 Vnitřní

- Školní řád
- Etický kodex
- webové stránky školy (www.spsch.cz)
- tištěné materiály, programy, DVD (Řekni drogám ne, Drogy – poznej svého nepřítele, Rady začínajícím milencům, Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí, filmy s protidrogovou tematikou doplněné metodickými pokyny pro učitele)
- Kolář: Bolest šikany
- další tituly s preventivní tematikou
- nabídka dokumentárních filmů v projektu Jeden svět na školách

6.2 Vnější

Strategie

- Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti rezortu MŠMT na období 2019–2027
- Krajský plán primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Pardubickém kraji 2015–2019

Zákony

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání /školský zákon/, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 135/2006 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů

Metodické pokyny

22 294/2013-1 Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách školských zařízeních

20 006/2007-51 Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

10 194/2002-14 Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

21 291/2010-28 Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

14 423/99-22 Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie, intolerance

25 884/2003-24 MŠMT – Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a vyšetřování kriminality dětí, mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané

32548/2017-1 MŠMT – Co dělat, když – intervence pedagoga – Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept – Záškoláctví

32549/2017-1 MŠMT – Co dělat, když – intervence pedagoga – Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept – Vandalismus

32550/2017-1 MŠMT – Co dělat, když – intervence pedagoga – Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept – Kyberšikana a další formy kybernetické agrese

Webové stránky

www.msmt.cz

www.prevence-info.cz

www.odrogach.cz

www.pardubickykraj.cz

www.e-bezpeci.cz

www.e-nebezpeci.cz

www.sikana.org

www.adiktologie.cz

V Praze 1. 10. 2025

Mgr. Kristýna Šmejkalová

metodička primární prevence

Mgr. Ivana Vanišová

ředitelka školy

PREVENTIVNÍ PROGRAM

(Proti šikaně)

součást minimálního preventivního programu

2025 – 2026

Základní škola Praha 8, Palmovka 8/468, 18000

Ředitel školy: Mgr. Ivana Vanišová

Vypracovala: Mgr. Kristýna Šmejkalová

Program proti šikanování

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT- 22294/2013-1) a je součástí školního Minimálního preventivního programu.

Je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

Vnější charakteristika šikanování

- Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.
- Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.
- Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoučelnost agrese.
- Za šikanování se nepovažuje škádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit.

Kyberšikana

- Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování. Termínem kyberšikana neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakovaný) mezi rovnocennými partnery.
- Od kyberšikany je potřeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou často s kyberšikanou provázány nebo se s ní částečně překrývají, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování. Patří mezi ně například happy slapping, sexting, hoax, spam, cyberstalking, flaming, phishing.

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – typu nebo prostředku týrání patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií);
- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodů je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany.

Při vlastní diagnostice šikany je třeba zkoumat tento fenomén ze tří praktických pohledů - jako nemocné chování, závislost a poruchu vztahů ve skupině.

Odpovědnost školy

Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 5651/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky

pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).

Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc. Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů) vydírání (§235), omezování osobní svobody (§213), útisku (§237), ublížení na zdraví (§221-224), loupeže (§234), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (zvláště § 197a), poškozování cizí věci (§257), znásilnění (§241), kuplířství (§204) apod.

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (§168, 167 trestního zákona). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadržování (§166 tr. zákona) či schvalování trestného činu (§165 tr. zákona), v krajním případě i podněcování (§164 tr. zákona). Skutkovou podstatu účastenství na trestném činu (§10 tr. zákona) může jednání pedagogického pracovníka naplňovat v případě, že o chování žáků věděl a nezabránil spáchání trestného činu např. tím, že ponechal šikanovaného samotného mezi šikanujícími žáky.

Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí):

1. zmapování situace – analýza a evaluace (před a po zavedení programu a také v jeho průběhu);
2. motivování pedagogů pro změnu;
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů;
4. užší realizační tým (zástupce vedení – nejlépe ředitel, zástupci třídních učitelů z 1. a 2. stupně, zástupce družiny, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog atd.);
5. společný postup při řešení šikanování (šest skupin základních scénářů);
6. primární prevence v třídních hodinách;
7. primární prevence ve výuce;

8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování;
9. ochranný režim (demokraticky vytvořený smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů);
10. spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s nekompromisním bojem školy proti šikaně, například na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách);
11. školní poradenské služby;
12. spolupráce se specializovanými zařízeními;
13. vztahy se školami v okolí (domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol).

Užší realizační tým

Ředitelka školy	Mgr. Ivana Vanišová
Zástupce ředitelky školy	Pavel Ježek
Výchovný poradce	Mgr. Michal Sebastian Frantzel
Školní metodik/čka prevence	Mgr. Kristýna Šmejkalová, Bc. Jiří Šlaj
Vedoucí školní družiny	Jitka Klabanová

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany;
2. rozhovor s informátory a oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření;

b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);

8. třídní hodina

a) efekt metody usmíření;

b) oznámení potrestání agresorů;

9. rozhovor s rodiči oběti;

10. třídní schůzka;

11. práce s celou třídou.

Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování (Kolář, 2011)

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;

2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;

4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;

5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);

6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;

8. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;

9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;

10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

D. Léčba

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;

- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

POZN: (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností!)

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům;

- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Zkrácený popis stadií šikanování (Kolář, 2011)

Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj. První stadium se v podstatě odehrává v jakékoliv skupině. Všude je někdo neoblíbený nebo nevlivný, na jehož úkor je se dělají „legrácky“. Pak to ale jde dál, skupina si najde jakéhosi „otloukánka“. Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Do této chvíle lze věci jasně řešit. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem i pro opravdu slušné děti a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu – totalitě – se stane šikanování skupinovým programem.

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace ...

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Svým způsobem platí „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku);
- snížení známky z chování;

- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při opakování násilí po rozhodnutí výchovné komise – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku;
- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu;
- škola umožní agresorovi individuální výchovný plán.

(2) Doporučuje se dále pracovat s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

(3) Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

Šikana zaměřená na učitele

Šikana učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu pedagoga. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Škola akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde.

Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.

Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno – pedagog takové podezření může neprodleně oznámit řediteli školy, metodikovi prevence, výchovnému poradci, někomu z kolegů, případně může vhodit vzkaz do schránky důvěry v budově školy.

Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.

Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Škola podporuje své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistí bezpečí pro pedagoga a řeší vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.

Škola má připravený krizový plán, ve kterém je specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.

Krizový plán pro řešení šikany učitele

1. odhad závažnosti a formy šikany pedagoga
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s obětí

3. nalezení vhodných svědků
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresora a svědků a konfrontace oběti s agresorem)
5. ochrana pedagoga – změna třídy
6. vedení školy vyzve zákonného zástupce agresora k jednání se školou, zákonný zástupce je seznámen se všemi skutečnostmi případu, porušením školního řádu, návrhem výchovného opatření, který schválila a doporučila pedagogická rada, z tohoto jednání se pořídí záznam, v případě potřeby doporučí zákonným zástupcům péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků
7. třídní učitel ve spolupráci s metodikem prevence na třídních schůzkách seznámí zákonné zástupce, jak se škola k případu postaví a jak bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti, vybídne zákonné zástupce ke spolupráci
8. práce s celou třídou
 - a) škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení

- b) pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě
 - c) třídní učitel seznámí obecnou formou ostatní žáky s daným případem, provede opětovné seznámení žáků se školním řádem, jasně vyjádří negativní postoj k násilí, opakovaně zapíše poučení do žákovské knížky a třídní knihy
- Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
 - Škola reviduje mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.
 - V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na ČŠI, školského ombudsmana nebo příslušný inspektorát práce.

Ochranný režim

Interní zdroje

- školní řád
- účinné dohledy pedagogů – je stanoven pevný rozvrh dohledů pedagogických pracovníků v prostorách školy před vyučováním a o přestávkách, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním ve školní jídelně
- scénář postupu školy při podezření nebo při výskytu šikany

Externí zdroje

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. 21149/2016
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školních zařízeních, č. j. 1291/2010 – 2

Spolupráce se zákonnými zástupci

Zákonní zástupci jsou se Školním programem proti šikanování seznámeni prostřednictvím třídních schůzek nebo webových stránek školy. Zákonní zástupci mají možnost kdykoli využít služeb školního poradenského pracoviště a konzultovat včas své podezření, podílet se na jeho řešení, případně také přijmout pomoc s řešením následků.

Snahou školy je neustále zefektivňovat spolupráci se zákonnými zástupci následujícími prostředky

- zapojení většího počtu zákonných zástupců do školních a třídních akcí
- pořádání akcí pro rodiče a žáky – den otevřených dveří, akademie, vánoční koledování, ...
- spolupráce při řešení problémů
- častější spolupráce u ohrožených dětí
- usnadnění kontaktu zákonným zástupcům s učitelem – e-mail, konzultační hodiny, elektronické žákovské knížky apod.,
- beseda s odborníky – nebezpečné jevy na sociálních sítích

Školní poradenské služby

V rámci školního poradenského pracoviště jsou nabízeny služby, v rámci kterých jsou poskytovány individuální i skupinové služby žákům, pedagogům a zákonným zástupcům:

- činnost školního metodika prevence
- činnost výchovného poradce
- činnost ředitele a zástupce školy

Úkolem školního metodika prevence je ve spolupráci s výchovným poradcem a ostatními pedagogickými pracovníky zajištění tvorby, evaluace a aktualizace školního programu proti šikanování.

Náplní jeho činnosti je:

- úzká spolupráce s pedagogickými pracovníky, zejména pak s třídními učiteli
- pomoc ohroženým žákům

- diagnostika problémových tříd
- realizace dotazníkových šetření
- v případě výskytu šikany okamžité řešení situace, zajištění první pomoci
- práce s obětí i agresorem, jejich zákonnými zástupci
- spolupráce s institucemi, které se podílejí na prevenci a řešení šikany
- zajištění dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti šikany